

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 467/2021-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditřa a Miroslava Duřiša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 90/2019 z 28. mája 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 90/2019 z 28. mája 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 90/2019 z 28. mája 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. septembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia a navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že predmetom konania pred všeobecnými súdmi bolo rozhodovanie o žalobe [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobca“) proti sťažovateľke, ktorou sa domáhal nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona

č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“).

3. V konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 92/2011 sa žalobca domáhal náhrady škody v celkovej výške 531 263,50 eur pozostávajúcej z náhrady trov obhajoby, náhrady straty na zárobku počas väzby žalobcu (v sume 3 368,39 eur), náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu (v sume 10 430 eur) a náhrady za vedenie trestného stíhania (v sume 500 000 eur), pretože žalobca bol spod obžaloby oslobodený. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 92/2011 z 21. októbra 2014 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 20 833,50 eur pozostávajúcej z náhrady trov obhajoby oboma advokátmi [REDAKOVANÉ], náhrady straty na zárobku počas väzby žalobcu (v sume 3 368,39 eur) a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 17 600 eur. Vo zvyšnej časti súd prvej inštancie žalobu zamietol. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 16 Co 1540/2014 zo 14. apríla 2016 výrokom I potvrdil povinnosť sťažovateľky zaplatiť náhradu škody vo výške 12 535,02 eur (náhrada trov obhajoby a náhrada straty na zárobku počas väzby žalobcu), výrokom II v časti priznania náhrady trov obhajoby advokáta [REDAKOVANÉ] a priznania náhrady nemajetkovej ujmy rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, výrokom III potvrdil zamietnutie návrhu vo zvyšnej časti. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 10 C 92/2011-270 zo 14. marca 2017 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 7 715,76 eur pozostávajúcej z náhrady trov obhajoby advokáta [REDAKOVANÉ] a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 21 750 eur. Krajský súd rozsudkom č. k. 16 Co 184/2017-315 z 22. novembra 2018 potvrdil povinnosť sťažovateľky zaplatiť žalobcovi náhradu škody vo výške 7 715,76 eur pozostávajúcej z náhrady trov obhajoby advokáta [REDAKOVANÉ] a vo veci náhrady nemajetkovej ujmy zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zaviazal sťažovateľku k úhrade náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10 430 eur (výrok I) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II). Zamietnutie žaloby vo zvyšnej časti ostalo nedotknuté (výrok III). Zároveň odvolací súd nepriznal žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania (výrok IV). Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

4. Napadnutým uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo výroku I dovolanie sťažovateľky odmietol a výrokom II rozhodol, že žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. V čase vydania posledných rozhodnutí všeobecných súdov v predmetnej veci nebolo sporné, že žalobca v súvislosti s trestným konaním, ktoré skončilo jeho oslobodením, bol vo väzbe približne tri mesiace. Sporná bola primeranosť náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola žalobcovi v súvislosti s výkonom väzby súdmi priznaná. Odvolací súd rozhodujúci o náhrade nemajetkovej ujmy žalobcu dospel k záveru, že žalobca má právo na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu rozhodnutia o väzbe, a to v sume 10 430 eur, čo predstavuje 110 eur za deň väzby; za samotné trestné stíhanie žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy nepriznal z dôvodu nepreukázania jej vzniku. Sťažovateľka v dovolaní

uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože zastávala názor, že všeobecné súdy pri určovaní primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy nezohľadňovali rozhodnutia ústavného súdu, ustálenú judikatúru najvyššieho súdu a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

6. Najvyšší súd uviedol, že odvolací súd postupoval v súlade s rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo/19/2018 zo 14. júla 2018, keď náhradu nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej inštancie vo výške 21 750 eur znížil na sumu 10 430 eur. Najvyšší súd dokonca konštatoval, že od sťažovateľkou označenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa neodklonil ani súd prvej inštancie, pričom oba súdy určili náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu v porovnaní s výškou náhrad priznávaných v iných obdobných prípadoch a výškou, ktorá je poskytovaná v iných štátoch Európskej únie.

7. Z už uvedenej argumentácie je podľa názoru sťažovateľky zrejmé, že najvyšší súd porušil sťažovateľkino právo na spravodlivé súdne konanie tým, že sa jej komplexnou argumentáciou k otázke ne/primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy odmietol zaoberať, zvolil zjednodušený pohľad na vec len cez komparáciu súdmi priznaných náhrad a jeho odôvodnenie je nielen povrchné, ale aj vnútorne rozporné.

8. Sťažovateľka poukázala na odôvodnenie rozsudku krajského súdu (body 18 a 19), z ktorého vyplýva, že krajský súd nepristúpil k moderácii okresným súdom priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu z dôvodu jej neprimeranosti, ale v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Odlišne posúdil iba nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, ktorý ako nepreukázaný zamietol.

9. Sťažovateľka v podanom dovolaní argumentovala, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy je neprimeraná, resp. jej primeranosť bola posúdená v rozpore s ustálenou rozhodovaciu praxou dovolacieho súdu, ktorú konkretizovala. Sťažovateľka predovšetkým zastáva názor, že bolo potrebné za limit odškodnenia považovať sumu 50-násobku minimálnej mzdy v roku 2003 (v čase väzby žalobcu), teda sumu 10 091 eur, ktorú by dostala obeť násilného trestného činu, pretože ujma za stratu na živote a zdraví nemôže byť odškodňovaná sumou nižšou ako ujma pociťovaná v súkromnom živote. Pri určovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za zásah štátu je podľa sťažovateľky potrebné vziať do úvahy nielen limity odškodnenia, ale aj to, že tieto limity majú byť viazané na najextrémnejšie prípady zlyhania štátu s najzávažnejšími dôsledkami na poškodeného. Na základe uvedeného je zjavné, že krajským súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 10 430 eur je v rozpore s ustálenou rozhodovaciu praxou dovolacieho súdu. Uvedenou argumentáciou sťažovateľky sa najvyšší súd nezaoberal.

10. Ďalším pochybením najvyššieho súdu je podľa názoru sťažovateľky okolnosť, že pri posudzovaní limitu na odškodnenie vychádzal zo sumy 21 750 eur predstavujúcej 50-násobok minimálnej mzdy v roku 2017 (rok rozhodovania okresného súdu) a priznal odškodnenie vo výške 10 430 eur ako 22-násobok minimálnej mzdy, čo považoval za primerané. Minimálna mzda v roku 2017 však predstavovala sumu 9 570 eur a na túto námietku najvyšší súd nereagoval. Sťažovateľka tvrdila, že v prípade žalobcu bolo možné vychádzať jedine z roku 2003, keď bolo vydané uznesenie o vzatí žalobcu do väzby, čo je jediným objektívnym kritériom pre ustálenie hodnoty minimálnej mzdy určujúcej maximálnu výšku náhrady škody. Opačný prístup

by bol motiváciou predĺžovať súdne konanie s cieľom dosiahnuť čo najvyššiu náhradu nemajetkovej ujmy. V danom prípade bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie (posledné) vydané po šiestich rokoch od podania žaloby.

11. Sťažovateľka sa v dovolaní odvolávala na početnú judikatúru najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 19/2018, sp. zn. 4 Cdo 171/2005, sp. zn. 6 MCdo 15/2012, sp. zn. 6 Cdo 37/2012, sp. zn. 3 Cdo 17/2017, sp. zn. 2 Cdo 112/2017), ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 14/06) i EŠLP (Winkler proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 25416/07; Kormoš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 46092/06 a iné), ktorou odôvodňovala neprimeranosť priznanej náhrady škody, čo však najvyšší súd označil ako polemiku sťažovateľky a prosté spochybňovanie správnosti, čím degradoval argumentáciu sťažovateľky uvedenú v dovolaní na jednoduchú nespokojnosť, čo predstavuje porušenie prístupu k súdnej ochrane. Najvyšší súd napriek uvedenému vyhodnotil dovoláciu námietku sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako neprípustnú, a preto je napadnuté rozhodnutie arbitrárne v miere, ktorá nadobudla ústavnoprávny charakter.

12. Sťažovateľka v dovolaní uplatnila aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dôvodiac, že dovolací súd dosiaľ neriešil, či žalobca má právo na náhradu trov právneho zastúpenia podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak si zvolil súčasne viacerých právnych zástupcov. Krajský súd prvým rozsudkom č. k. 16 Co 1540/2014-213 zo 14. apríla 2016 potvrdil povinnosť sťažovateľky zaplatiť náhradu škody vo výške 9 166,63 eur predstavujúcej trovy obhajoby advokáta [REDAKOVANÉ]. Tieto trovy obhajoby boli žalobcovi sťažovateľkou uhradené. Krajský súd rozsudkom č. k. 16 Co 184/2017-315 z 22. novembra 2018 potvrdil povinnosť žalobcovi zaplatiť náhradu škody vo výške 7 715,76 eur pozostávajúcej z trov obhajoby aj druhého advokáta [REDAKOVANÉ], argumentujúc, že *„rozsah vyšetrovacích úkonov, ich význam, dôležitosť z hľadiska obhajoby a časová náročnosť úkonov vyžadovala vzájomné zastupovanie oboch advokátov“*.

13. Sťažovateľka uviedla, že na vec dopadal z hľadiska právneho posúdenia zákon č. 58/1969 Zb., ktorý však priamo neupravuje nárok na náhradu škody spočívajúci v nákladoch vynaložených poškodeným na trovy obhajoby. Z toho dôvodu považovala pri určovaní úmyslu zákonodarcu za smerodajný zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) podrobnejšie upravujúci analogicky mnohé právne otázky zodpovednosti štátu za škodu. Sťažovateľka uviedla, že ak by štát musel znášať viacnásobné náklady za trovy obhajoby z dôvodu dobrovoľného zvolenia si dvoch alebo viacerých obhajcov, priečilo by sa to samotnému účelu zákona o zodpovednosti štátu za škodu, pričom odkazovala na dôvodovú správu k zákonu č. 412/2012 Z. z., ktorým bol zmenený § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., z ktorej vyplýva, že náhrada škody sa pri správnom posúdení otázky účelnosti vzťahuje len na jedného obhajcu.

14. Vzhľadom na skutočnosť, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu otázka účelnosti trov obhajoby pri pluralite obhajcov podľa zákona č. 58/1969 Zb. ešte nebola vyriešená, podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom zároveň podporne poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 402/2015. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že posúdenie účelnosti trov konania pri pluralite obhajcov je otázkou skutkovou, a nie právnou; svoj názor

podporil aj uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 83/2018 a dovolanie sťažovateľky aj v tejto časti odmietol, čím sťažovateľke odoprel právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.

15. Sťažovateľka nerozumie odkazu na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 83/2018, v ktorom ústavný súd nekonštatoval, že posudzovanie účelnosti trov konania je otázkou skutkovou, práve naopak. Z uvedeného vyplýva, že posudzovanie účelnosti trov konania je podmienkou na ich priznanie a toto posudzovanie je vecou právnej úvahy súdu, pretože vyžaduje interpretáciu a aplikáciu právnych noriem zákonne a ústavne akceptovateľným spôsobom.

16. Sťažovateľka poukazuje aj na skutočnosť, že aj keď mal žalobca v trestnom konaní úspech, bol spod obžaloby oslobodený, neznamená to, že v konaní o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. má automaticky nárok na úhradu trov právneho zastúpenia dvomi advokátmi. Za skutkové okolnosti pri zisťovaní účelnosti trov obhajoby možno považovať zistenia o tom, či sa úkony právnej služby uskutočnili, či sa právny zástupca zúčastnil všetkých vyúčtovaných úkonov, či sa ich zúčastnil v ním deklarovanom čase a dĺžke a či si trovy obhajoby uplatnil vo výške podľa tarifnej odmeny v zmysle príslušnej vyhlášky alebo vo výške dohodnutej zmluvne.

17. Sťažovateľka v dovolaní nenamietala skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] vykonal úkony právnej služby v prospech žalobcu vo výške 7 715,76 eur, ani to, že by výška tejto odmeny nebola v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Sťažovateľka žiadala najvyšší súd o zaujatie jednoznačného právneho stanoviska k právnej otázke, či podľa § 2 a § 5 zákona č. 58/1969 Zb. je možné pod náhradu škody, resp. pod pojem účelne vynaložené trovy konania subsumovať trovy právneho zastúpenia dvoch právnych zástupcov. V tejto súvislosti poukazovala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 402/2015. V zmysle tohto rozhodnutia bola vyriešená právna otázka účelnosti náhrady trov obhajoby z pohľadu ich nárokovateľnosti v tarifnej výške, nie dohodnutej výške. Sťažovateľka v súdnom konaní tvrdila, že pojem účelnosť je nutné posudzovať aj s ohľadom na to, že kým právo žalobcu na obhajobu bolo zaručené jedným obhajcom, ktorého náklady už sťažovateľka v tomto konaní uhradila, druhý (resp. každý ďalší) obhajca už nebol realizáciou práva na obhajobu, ale predstavoval len zvýšenú mieru ochrany žalobcu založenej na jeho slobodnom rozhodnutí. Zodpovednosť sťažovateľky však nemôže byť neobmedzená a chápaná tak, že štát by mal uhrádzať náklady za dvoch, troch či viacerých obhajcov poskytujúcich poškodenému právne služby v rovnakom čase. Takéto ponímanie by v konečnom dôsledku viedlo k neprimeranému finančnému zaťažovaniu štátu (*ergo* všetkých občanov).

18. Skutočnosť, že najvyšší súd odmietol dovolanie z dôvodu, že sťažovateľkou nastolenú otázku považoval za otázku skutkovú, je podľa názoru sťažovateľky v priamom rozpore nielen s rozhodnutiami najvyšších súdnych inšancií, ale aj v rozpore s právami sťažovateľky zaručenými čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

19. Najvyšší súd navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť a ako nedôvodnú ju odmietnuť. Podľa názoru najvyššieho súdu je napadnuté rozhodnutie súladné s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, poukazujúc na rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu uvedené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ sťažovateľka vyčíta najvyššiemu súdu (okrem iného), že poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 83/2018-12 a na základe neho posúdil, že zastúpenie žalobcu dvomi advokátmi je otázkou skutkovou, a nie právnou, to nezodpovedá pravde, lebo v danej veci ústavný súd riešil otázku, či napadnuté uznesenie krajského súdu je svojvoľné a arbitrárne. Ústavný súd preskúmal, či otázka posúdenia účelnosti celkových trov konania krajským súdom nevykazuje extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania. Dospel k záveru, že všeobecnému súdu prináleží hodnotiť ako kritérium pre ich priznanie ich účelnosť (nevyhnutnosť).

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

20. Zúčastnená osoba, ktorou je [REDAKOVANÉ], k sťažovateľkou namietanej neprimeranosti výšky súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z titulu rozhodnutia o väzbe uviedla, že všetky výhrady uvádzané v ústavnej sťažnosti boli predmetom dovolacích námietok sťažovateľky, na ktoré najvyšší súd veľmi podrobne a náležite reagoval a v konečnom dôsledku sa s nimi zákonne vysporiadal. Zúčastnená osoba zdôraznila, že jej nezákonné obvinenie a uväznenie sa udialo v čase účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., žalobu podávala tiež v čase platnosti a účinnosti uvedeného právneho predpisu, ale o náhrade škody, ako aj náhrade nemajetkovej ujmy sa rozhodovalo v čase platnosti a účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. Tento zásadný moment, ktorý spôsobil nutnosť vyriešenia elementárnej právnej otázky, podľa akého právneho predpisu je relevantné o žalobou uplatnených nárokoch rozhodnúť, sťažovateľka prehliada. Pokiaľ sťažovateľka namieta rozsah priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, v žiadnom prípade nemožno konštatovať, že najvyšší súd sa v tejto súvislosti odklonil od rozhodovacej praxe, a tým nevyhoviel dôvodom dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

21. K nedôvodnosti priznanej náhrady škody spočívajúcej v nákladoch vynaložených na trovy obhajoby v trestnom konaní v prípade plurality obhajcov zúčastnená osoba zastáva názor, že dovolací súd v tejto časti dovolanie sťažovateľky dôvodne odmietol. K samotnej otázke náhrady nákladov na obhajobu v trestnom konaní nemožno paušálne tvrdiť, že právo na obhajobu obvineného v trestnom konaní je zaručené už tým, že obvinený má zvoleného jedného obhajcu. Potrebu a nutnosť dvoch obhajcov zúčastnená osoba podrobne vyargumentovala v základnom konaní. Podľa zúčastnenej osoby štát by mal rešpektovať právo na obhajobu obvineného a nemariť toto právo práve účelovým zneužívaním jednotlivých inštitútov Trestného zákona a Trestného poriadku. Orgány činné v trestnom konaní musia mať na zreteli už v prípravnom konaní aj takú okolnosť, že v konečnom dôsledku môže nastať situácia oslobodenia obvineného spod obžaloby, a teda aj vznik jeho nárokov na náhradu škody z titulu trov obhajoby.

III.3. Replika sťažovateľky:

22. K výške náhrady nemajetkovej ujmy a porušeniu práva na spravodlivé konanie a k tvrdenému súladu napadnutého uznesenia s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu sťažovateľka opakovane poukázala na to, že napadnuté uznesenie je v rozpore s rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu, na ktorú poukázala vo svojom dovolaní (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005, sp. zn. 6 MCdo 15/2012, sp. zn. 6 Cdo 37/2012, sp. zn. 3 Cdo 7/2017, sp. zn. 3 Cdo 19/2018, sp. zn. 3 Cdo 25/2019, rozhodnutia ESLP vo veci Winkler, Stafford a Kormoš a nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 147/06). Najvyšší súd v bodoch 21 a 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol už uvedenú judikatúru citovanú sťažovateľkou, pričom sám poukázal iba na rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 19/2018 (bod 22 odôvodnenia), rozhodnutie R 13/2009 a rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 80/2019 (bod 25 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Všetky rozhodnutia uvedené sťažovateľkou aj dovolacím súdom zhodne uvádzajú, že pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo rozhodnutím o väzbe je potrebné zohľadniť iné právne predpisy slovenského právneho poriadku upravujúce odškodnenie, rozhodnutia ESLP a ústavného súdu, a to bez obmedzenia voľnej úvahy súdov, pričom však priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nesmie nepresahovať maximálnu hranicu náhrady za ujmu spôsobenú obetiam trestných činov. Ak mal najvyšší súd svojim vyjadrením k ústavnej sťažnosti „*v úmysle ozrejmiť alebo obhájiť napadnuté uznesenie, prípadne poskytnúť sťažovateľke v otázke aplikácie limitov náhrady nemajetkovej ujmy právnu istotu ohľadom svojho rozhodnutia spôsobom, akým odkázal na judikatúru limitujúcu túto maximálnu výšku (10 091 EUR), tak svojim rozhodnutím, ktorým odmietol dovolanie proti napadnutému uzneseniu, ktorým bola táto maximálna možná náhrada nemajetkovej ujmy prekročená (10 430 EUR), buď poprel správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu alebo sa svojim rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prípadne mal v úmysle túto ustálenú rozhodovaciu prax prekonať, avšak bez dostatočného (rozumej žiadneho) odôvodnenia takéhoto postupu.*“.

23. Špecifikom napadnutého uznesenia zdôrazňujúcim odopretie spravodlivosti sťažovateľke naďalej ostáva aj matematický výpočet poskytnutej náhrady nemajetkovej ujmy. Skutočnosť, že 22- násobok sumy 435 eur ani sumy 437 eur nepredstavuje vo výsledku sumu 10 430 eur (pre úplnosť by to mala byť suma 9 570 eur, resp. suma 9 614 eur), tak predstavuje, aj keď nie najzávažnejší, ale v konečnom dôsledku príznačný nedostatok ilustrujúci nedôslednosť pri rozhodovaní.

24. Sťažovateľka tiež uviedla, že nenamieta, že všeobecné súdy môžu priznať náhradu nemajetkovej ujmy v konaniach podľa zákona č. 58/1969 Zb. aplikáciou dohovoru, ale namieta, že dovolací súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal s existenciou už uvedených rozhodnutí dovolacieho súdu, ako ani s existenciou ďalších rozhodnutí, neobjasnil závery, ktoré ho viedli k odlišnému rozhodnutiu v danej veci, resp. neuviedol, v čom spočívali osobitosti tohto konkrétneho prípadu odôvodňujúce vydanie (odlišného) napadnutého uznesenia.

25. K odmietnutiu riešiť otázku účelnosti trov konania pri pluralite právnych zástupcov ako právnu otázku prípustnú podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP považuje sťažovateľka vyjadrenie najvyššieho súdu za zmätočné, nepodporujúce závery, ku ktorým v napadnutom uznesení dospel. Svojím dovolaním sa sťažovateľka jednoznačne dožadovala vyriešenia právnej otázky, či má žalobca právo

na náhradu trov právneho zastúpenia podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak si zvolil súčasne viacerých právnych zástupcov (ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená). V tomto prípade bolo žiaduce poskytnutie právneho stanoviska k § 2 a § 5 zákona č. 58/1969 Zb., t. j. či je možné pod náhradu škody, resp. pod pojem účelne vynaložené trovy konania (analogicky podľa § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.) subsumovať trovy právneho zastúpenia dvoch právnych zástupcov. Už len samotná skutočnosť, že najvyšší súd sa odmietol touto otázkou zaoberať z dôvodu jej posúdenia ako otázky skutkovej, a teda pre nesplnenie podmienky prípustnosti dovolania, predstavuje porušenie sťažovateľkinho práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Napriek poukazovaniu na judikatúru ústavného súdu aj najvyššieho súdu, ako aj dôvodovú správu k zákonu č. 412/2012 Z. z. najvyšší súd v napadnutom uznesení na tieto argumenty nereflektoval a vo svojom vyjadrení sa uspokojil iba s odkazom na právomoc všeobecných súdov na hodnotenie účelnosti trov konania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

26. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd napriek rozsiahlej dovolacej argumentácii odmietol dovolanie sťažovateľky ako neprípustné, neuviedol žiadne argumenty podporujúce priznanie náhrady nemajetkovej ujmy nad maximálnu náhradu ujmy spôsobenú obetiam trestných činov, zotrval na matematicky nesprávnom výpočte náhrady nemajetkovej ujmy a v otázke posúdenia účelnosti trov právneho zastúpenia dvomi advokátmi a poskytnutia právneho stanoviska k § 2 a § 5 zákona č. 58/1969 Zb. takúto otázku nesprávne považoval za otázku skutkovú, a nie právnu.

27. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

28. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola práva, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti

tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

29. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že posúdenie otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu a ústavný súd je oprávnený do výkonu tejto právomoci zasiahnuť len v prípade, ak by aplikácia a výklad právnej normy zo strany najvyššieho súdu pri posudzovaní splnenia tejto procesnej podmienky dovolania boli svojvoľné, arbitrárne a vybočujúce z ústavného rámca. Vzhľadom na uvedené je teda v okolnostiach daného prípadu potrebné sa zaoberať tým, či aplikácia a výklad relevantnej právnej normy najvyšším súdom pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľkou neboli svojvoľné a arbitrárne.

30. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

31. Sťažovateľka je toho názoru, že došlo k porušeniu jej práva na súdnu ochranu arbitrárnym rozhodnutím najvyššieho súdu o odmietnutí jej dovolania ako neprípustného tým, že najvyšší súd:

a) priznal neprimeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s výkonom väzby žalobcu (zúčastnenej osoby) v rozpore s ustálenou judikatúrou ústavného súdu, najvyššieho súdu a EŠLP, pretože nevychádzal z kritérií vyplývajúcich z hmotnoprávných predpisov a neprihliadal na zásadu spravodlivého zadost'učinenia, čím bol naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP,

b) odmietol riešiť otázku trov právneho zastúpenia pri pluralite právnych zástupcov v trestnom konaní ako otázku právnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ nebola riešená.

a) K neprimeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu:

Sťažovateľka vo vzťahu k ňou predostretému správne právnemu posúdeniu veci poukázala na judikatúru ústavného súdu a najvyššieho súdu a vo vzťahu k nej tvrdila danosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Odklon od rozhodovacej praxe v posúdení primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné väzobné stíhanie spočíval podľa sťažovateľky najmä v odklone od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005, sp. zn. 6 MCdo 15/2012, sp. zn. 6 Cdo 37/2012, sp. zn. 3 Cdo 7/2017, sp. zn. 3 Cdo 19/2018, sp. zn. 3 Cdo 25/2019, rozhodnutia EŠLP vo veci Winkler, Stafford a Kormoš a nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 147/06. Sťažovateľka tiež poukázala na okolnosť, že žalobca bol väzobne stíhaný približne tri mesiace, pričom maximálna výška odškodnenia obetí násilných trestných činov je na úrovni 50-násobku minimálnej mzdy, čo by v rozhodnom období (rok 2003) predstavovalo odškodnenie vo výške 10 091 eur (201,82 eur × 50). Priznanie vyššej sumy odškodnenia podľa sťažovateľky vedie k neodôvodnenej nerovnosti a neprimeranosti a rozporu so zásadou rozumného a spravodlivého usporiadania občianskoprávných vzťahov, pretože ujma za stratu na živote je najzávažnejší následok a nemôže byť odškodňovaná sumou nižšou ako ujma pociťovaná v súkromnom živote žalobcu. Sťažovateľka tiež uviedla, že v prípade žalobcu je potrebné pri určení zákonného limitu odškodnenia vychádzať z roku 2003, keď bol žalobca vzatý do väzby, a nie z roku 2017, keď o nároku rozhodoval súd prvej inštancie.

32. Ústavný súd konštatuje, že ako vyplýva aj z rozhodnutí, na ktoré poukázala sťažovateľka, ako aj dovolací súd, vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax postupne vytvorila kritériá určenia jej výšky (povaha trestnej veci, dĺžka a časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo) korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti.

33. V prípade sťažovateľky bola táto zaviazaná na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi v sume 10 430 eur za väzbu, pričom je zrejmé, že žalobca bol vzatý do väzby od 25. novembra 2003, z ktorej bol prepustený 4. marca 2004, čo predstavuje 101 dní väzobného stíhania. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, ako väzba žalobcu zasiahla do jeho osobnostných práv.

34. Ústavný súd je toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania väzby vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či ESĽP, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste (III. ÚS 754/2016).

35. Uvedené však neznamená, že pokiaľ sťažovateľka v dovolaní uviedla právnu otázku, ktorú považovala za nesprávne vyriešenú, uvedené dostatočne odôvodnila a svoju argumentáciu podoprela konkrétnymi rozhodnutiami najvyšších súdnych inšancií, takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov nie je potrebné zohľadniť a najmä bez ďalšieho považovať argumentáciu sťažovateľky len za polemiku s právnymi závermi odvolacieho súdu a kritiku jeho rozhodnutia. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že napriek tomu, že najvyšší súd uviedol sťažovateľkou citovanú judikatúru (body 21 a 22 odôvodnenia), dokonca poukázal na totožné rozhodnutie najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 19/2018), s uvedenou judikatúrou sa nevysporiadal, resp. neuviedol konkrétne okolnosti tejto právnej veci, ktoré ho viedli k odlišnému rozhodnutiu.

36. Najvyšší súd rezignoval na ochranu práv sťažovateľky, keď nedostatočne zohľadnil rozhodujúce skutočnosti tohto prípadu a nedal odpoveď ani na námietky sťažovateľky o nutnosti posudzovania zákonného limitu odškodnenia nemajetkovej ujmy za väzbu podľa obdobia, keď väzba trvala, a nie podľa roku, keď o nároku rozhodoval (opakovane) všeobecný súd, čo v konečnom dôsledku podľa názoru sťažovateľky vedie k znevýhodňovaniu tých poškodených, o ktorých nároku bolo rozhodované skôr, hoci k zásahu do ich práv v dôsledku nezákonnej väzby došlo v totožnom období. K ústavne udržateľnému riešeniu tejto otázky je potrebné pristúpiť komparatívne, preferenciou jednej z oboch alternatív oproti vylúčeniu druhej z nich (s náležitým odôvodnením).

37. Ústavný súd tiež poukazuje na nesprávne konštatovanie najvyššieho súdu (bod 22 odôvodnenia), že odvolací súd moderoval náhradu nemajetkovej ujmy za väzbu žalobcu, keďže v čase rozhodovania okresného súdu (2017) predstavoval maximálny limit pre priznanie nemajetkovej ujmy sumu 21 750 eur, ktorá bola znížená na sumu 10 430 eur, čo predstavuje 22-násobok minimálnej mzdy. Ako z rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, žalobca si uplatnil náhradu za nemajetkovú ujmu z titulu väzby vo výške 10 430 eur a vo výške 500 000 eur za trestné stíhanie ako celok. Pokiaľ bol žalobcovi právoplatne priznaný nárok za nemajetkovú ujmu za väzbu

vo výške 10 430 eur, bol mu priznaný v celom požadovanom rozsahu a k moderácii zo strany konajúcich všeobecných súdov nedošlo. Nesprávnosť úvah okresného súdu, ktorý pôvodne priznal žalobcovu sumu 21 750 eur konštatoval už krajský súd v rozsudku č. k. 16 Co 184/2017-315 z 22. novembra 2018 (bod 16 odôvodnenia). Už len marginálne ústavný súd poukazuje aj na numerickú nesprávnosť samotného výpočtu uvádzaného najvyšším súdom, keďže 22-násobok minimálnej mzdy v roku 2017 (435 eur) nepredstavuje sumu 10 430 eur, ako uvádza najvyšší súd, ale sumu 9 570 eur.

b) K otázke trov obhajoby pri pluralite právnych zástupcov:

38. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP podmieňuje prípustnosť dovolania kumuláciou dvoch predpokladov, a to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia konkrétnej právnej otázky a zároveň že táto právna otázka nebola vyriešená v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu. Z toho ústavný súd vyvodzuje, že minimálnou požiadavkou vecného posúdenia prípustnosti dovolania musí byť poskytnutie zrozumiteľnej odpovede na otázku, či boli oba predpoklady prípustnosti splnené, resp. ktorý z nich splnený nebol a z akých dôvodov.

39. V konkrétnych okolnostiach je však pre posúdenie prípustnosti dovolania podstatné, či konkrétne dovolacie otázky sú otázkami právnymi, či sú pre rozhodovanú vec podstatné, t. j. nie sú otázkami hypotetickými či akademickými (II. ÚS 147/2020), a či konkrétne ide o otázky, ktoré dosiaľ neboli v praxi dovolacieho súdu riešené.

40. Právne posúdenie veci musí korešpondovať so zisteným skutkovým stavom, ktorý je nepochybne v konkrétnej veci individuálny. Aplikácia právnej normy na skutkový stav a jej interpretácia môže jedine v individuálnom prípade vyvolať situáciu, že dovolateľ považuje právne posúdenie veci za nesprávne a zároveň právna otázka rozhodujúca pre rozhodnutie súdu nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená.

41. V dotknutom trestnom konaní dospeli súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd k záveru, že časová náročnosť úkonov v trestnej veci žalobcu si vyžadovala zastupovanie dvomi advokátmi, a preto mu priznali náhradu škody spočívajúcu (okrem iného) v uplatnených trovách obhajoby zodpovedajúcich tarifnej odmene, ktoré považovali za účelne vynaložené.

42. Sťažovateľka v dovolaní v rámci dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP formulovala otázku, ktorú dovolací súd podľa jej názoru dosiaľ neriešil, a to otázku, „*či žalobca má právo na náhradu trov právneho zastúpenia podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak si zvolil súčasne viacerých právnych zástupcov*“. Sťažovateľka ďalej špecifikovala, v čom spočíva nesprávnosť riešenia tejto právnej otázky súdmi nižšej inštancie, keď poukazovala analogicky na neskorší zákon č. 514/2003 Z. z. (§ 18 ods. 3), z ktorého podľa jej názoru vyplýva, že náhrada škody sa vzťahuje iba na jedného obhajcu, a to napriek tomu, že nárok na náhradu škody bol uplatnený na základe skoršieho zákona č. 58/1969 Zb., ktorý však nárok na náhradu škody spočívajúci v nákladoch vynaložených na trovy obhajoby priamo neupravoval, ale iba ustanovil, že poškodený má nárok na náhradu škody. Sťažovateľka sa preto domnieva, že ak by štát mal znášať viacnásobné náklady za trovy obhajoby z dôvodu zvolenia si viacerých obhajcov, priečilo by sa to samotnému účelu zákona o zodpovednosti za škodu.

43. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí k uvedenému konštatoval, že „ak dovolateľka v dovolaní o. i. spochybňovala riešenie otázky týkajúcej sa účelnosti priznaných trov právneho zastúpenia žalobcu dvomi právnymi zástupcami, táto otázka je avšak otázkou skutkovou, a nie právnou. Záver súdov ohľadom účelnosti trov právneho zastúpenia nebol výsledkom aplikácie či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Dovolateľkou nastolená otázka nie je otázkou právnou, teda takou otázkou, ktorej riešenie by záviselo od výkladu určitej konkrétnej hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej normy. Uplatnený dovolací dôvod tak nevymedzila spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. neuviedla konkrétne, ktorú právnú otázku riešil odvolací súd nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva, ale namietala nesprávne hodnotenie dôkazov súdmi v základnom konaní. Namietala teda skutkové závery, ktoré nie je dovolací súd oprávnený preskúmať, pretože v zmysle ustanovenia § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd. Dovolací súd totiž nie je treťou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. V dovolaní nastolená otázka má skutkovú (nie právnú) povahu, ktorá nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovanej v zmysle tohto ustanovenia.“.

44. Z formulácie otázky sťažovateľkou v dovolaní je zrejmé, že ňou nastolená otázka bola vymedzená spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, ide o otázku právnú, vyžadujúcu interpretáciu a aplikáciu konkrétnej právnej normy, ktorá je pre rozhodnutie, či už okresného súdu, alebo krajského súdu rozhodná, keďže predmetom ich právneho posúdenia (okrem iného) bolo, či žalobcovi prináleží náhrada škody z titulu trov právneho zastúpenia uplatnených podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak si zvolil dvoch (prípadne viacerých) právnych zástupcov. Sťažovateľka na túto právnú, nie skutkovú, a zároveň meritórnú argumentáciu odpoveď zo strany najvyššieho súdu nedostala. Až v nadväznosti na pozitívnu odpoveď (o možnosti náhrady zastúpenia dvoma alebo viacerými obhajcami) prichádza do úvahy posúdenie účelnosti trov obhajoby z hľadiska samotnej potreby takého rozšíreného zastúpenia, resp. či sa jednotlivé úkony právnej služby uskutočnili a v akom rozsahu, keď tu už ide o skutkové okolnosti, ktoré posúdia na základe vykonaného dokazovania súdy nižšej inštancie. Skutočnosť, že právne otázky nemožno sformulovať bez prirodzeného vzťahu ku skutkovým okolnostiam, z ktorých vyplynuli, neznamená, že nejde o otázky právneho posúdenia, ako to bolo v prípade sťažovateľky.

45. Z uvedeného je zrejmé, že najvyšší súd v namietanom rozhodnutí nesprávne posúdil sťažovateľkou nastolenú právnú otázku, keď ju považoval za otázku skutkovú, ktorá nebola riadne vymedzená a ktorú nie je ako dovolací súd oprávnený preskúmať. Takáto interpretácia prípustnosti dovolania viedla najvyšší súd k ústavne neudržateľnému odmietnutiu dovolania sťažovateľky bez poskytnutia odpovede na nielen pre ňu rozhodnú, ale aj z pohľadu všeobecného významnú právnú otázku, ktorá je vzhľadom na absenciu jej riešenia v zákone č. 58/1969 Zb., ako aj skutočnosť, že pluralita obhajcov v trestných konaniach nie je žiadnou raritou, žiaduca.

46. Pokiaľ ide o podporu argumentácie najvyššieho súdu poukázaním na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 83/2018, ústavný súd konštatuje, že v predmetnom rozhodnutí ústavného súdu bolo predmetom ústavnoprávneho posúdenia rozhodnutie všeobecného súdu o náhrade trov konania a hodnotenie účelnosti jednotlivých úkonov právnej služby, čo nebolo predmetom posúdenia v dovolacom konaní iniciovanom sťažovateľkou, ani predmetom ústavnej sťažnosti, v ktorej jednotlivé úkony uskutočnené obhajcami žalobcu ani ich výšku zodpovedajúcu tarifnej odmene nenamietala.

47. Ústavný súd nijako nespochybňuje, že ak má byť štát považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca, čo zahŕňa odškodnenie majetkovej, ako aj nemajetkovej ujmy, ktorá nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom týchto orgánov vznikla. Súčasne je potrebné mať na zreteli, že ani štát nemôže niesť zodpovednosť za akúkoľvek škodu a vo výške, ktorá nezodpovedá princípom spravodlivého súdneho konania.

48. Ústavný súd teda uzatvára, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže v ňom najvyšší súd ústavne nekonformným spôsobom vyložil prípustnosť dovolania podľa § 432 ods. 2 CSP. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov na najvyššom súdom prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľky. Z uvedených dôvodov napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne a porušuje právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy (výrok 1). Nositeľom tohto základného práva je sťažovateľka v horizontálnom (nevyrchnostenskom) právnom vzťahu uplatňovanej náhrady škody a nemajetkovej ujmy ako „každý“, čo sa v procesnej rovine premietlo do pozície strany v súdnom konaní.

49. Európsky súd pre ľudské práva vychádza vo svojej judikatúre z názoru, že štát nie je v nadväznosti na čl. 34 dohovoru nositeľom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (Karagiannis proti Grécku, rozhodnutie č. 33408/05 z 27. 9. 2007, Breisacher proti Francúzsku rozhodnutie č. 76976/01 z 26. 8. 2003, Danderyds Kommun proti Švédsku, rozhodnutie č. 52559/99 zo 7. 6. 2001, Yershova proti Rusku, rozhodnutie č. 1387/04 z 8. 4. 2010, Kotov proti Rusku, rozhodnutie č. 54522/00 zo 14. 1. 2010, Ismeta Bačić proti Chorvátsku, rozhodnutie č. 43595/06 z 19. 6. 2008). Z uvedeného dôvodu vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 3 výroku).

50. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

51. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

52. Trovy konania si sťažovateľka neuplatnila, preto o nich ústavný súd nerozhodoval.

53. Keďže podľa § 73 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú zúčastnenej osobe, uhrádza zúčastnená osoba, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa návrhom zúčastnenej osoby na náhradu trov, ktoré jej v konaní pred ústavným súdom vznikli.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu